

Kaasamine Palade koolis – kõigi laste huvides

Palade Põhikoolile avanes suurepärase võimaluse osaleda Haridus- ja Teadusministeeriumi pilootprojektis „Kaasav kool“, mille raames toimunud kogemus- ja koolitusseminarid andsid rohkelt kooliuuenduslikke ideid, löid projektis osalenud koolide koostöövõrgustiku ning panid meid senisest enam keskenduma hariduslike erivajadustega õpilaste temaatikale. Tänu sellele projektile sai HEV õpilaste kogukonna kooli kaasamine ka meie endi jaoks palju süsteemsemalt läbi mõeldud kui senini ning selle tulemusena on endisest efektiivsemalt tagatud kõikidele õpilastele jõukohane arendav õpe ning hariduslik ja sotsiaalne kaasatus. Projektis osalenud koolide koostöövõrgustiku näol on aga loodud nn tugisüsteem, mis aitab igapäeva õppetöös HEV õpilastega tõusetunud probleemidele lahendusi leida ning omavahel eduelamusi jagada.

Palade Põhikoolis õpib 73 õpilast, nendest neli lihtsustatud õppekaval. Lisaks neile on veel erisustega õpilasi – kas vähendatud õpimaht, individuaalne õppekava vms, kokku kuus õpilast. Õppeedukuselt nõrku õpilasi on samuti, keda jälgitakse ja toetatakse kooli poolt parimal võimalikul moel. Individuaalsed tunniplaani aitavad paremini orienteeruda päevakavas, õpe on korraldatud paindlikult ja õpilase vajadusi arvestavalt just selleks, et kogukonna erivajadustega õpilased oleksid paremini kaasatud tavaklassi õppetöösse. Samas püüame pakkuda HEV õpilastele nn mitteformaalse õppe tegevusi, mis aitaksid ühest küljest arendada nende käelist osavust ja teisest küljest aidata leida iga lapse juures mingeid tugevaid jooni, et neid esile tuua ning eduelamust pakkuda. Üheks selliseks võimaluseks on neli aastat tagasi käivitatud keraamikatunnid, kuhu erisustega õpilased peavad sõitma koolibussiga, sest töökojad asuvad koolist 14 km kaugusel Pühalepa valla Kultuuri- ja Noortekeskuses. See koostöö noortekeskusega on väga oluline, sest aitab õpilasi välja kooli seinte vahelt ja tugevdab nende iseseisvust. Oma kooli juures on aga õpilastele individuaalsed meisterdamise tunnid, kus kasutatakse väga erinevaid materjale ja tehnikaid. See aitab ka katta tunniplaanis tekkivaid nn auke ja õpilane ei ole tegevusetu ning on parimaks lahenduseks õpilastele, kellele saviga tegelemine mingil põhjusel vastunäidustatud on. Ühele toimetulekuõppel olevale õpilasele, kes õpib teatud aineid koos algklassidega, pakume lisaks keraamikale ja nn elu-olu õpetavatele tundidele võimalust olla oma tundides abiks õpetajale: jagades tunnis õppematerjale, puhastades tahvli, aidates sööklas laudu koristada ning väiksemate õpilaste eest hoolt kanda jms. Läbi nende tegevuste tunneb see õpilane ennast vajalikuna ning kaasatuna koolipere igapäevasesse elurütmi. Toimetulekuõppel oleva õpilase kaasamine igapäeva koolitöösse on oluline mitte üksnes selle õpilase seisukohast, vaid kogu kooliperele endale – kaasõpilased harjuvad erinevustega arvestama ning neid tolereerima, nähakse teistsugust käitumismudelit, millega peab oskama hakkama saada ja ümber käia. See kõik on vajalik ja kasulik kogemus meile kõigile.

Kaasamise näol on tegemist pidevalt areneva ja kooli õppekorraldust ülevaatava ning kohandava protsessiga, mis teeb koolielu korralduse tavapärasest keerulisemaks ning nõuab kooli kollektiivilt pühendumist ja head omavahelist koostööd, mida läbi aastate koolis arendatud on.

Oleme seisukohal, et HEV laste arengu toetamisel on üheks määravaks eduteguriks lapse erivajaduste varajane märkamine, seda juba lasteaias ja võimalikult enne 3 eluaastat. Oleme kogu

vallas püüdnud seda järgida juba mõningad aastad ning koostöö valla erinevate haridusasutuste, allasutuste, spetsialistide, KOV ametnike ja lastevanemate vahel toimib hästi. Oma osalemisega projektis soovisime ka senisest enam suurendada rõhuasetust just koostööle lapsevanematega. Isegi siis, kui meil on see toiminud juba mitmeid aastaid, leidsime, et just lastevanemate teavitamine, nende nõustamine ning toetamine annab parima tulemuse väikelapse arengus juba enne seda, kui laps tuleb kooli. Meie ideeks on julgustada lapsevanemaid mure korral senisest enam suhtlema kas õpetajate, spetsialistide või siis KOV ametnikega, et võimalikult tõhusalt ja õigeaegselt tagada lastele võimetekohane õpe või parim võimalik arengu toetamine. Sellest tulenevalt on tugevalt arendatud valla lasteaedade ja koolide omavahelist koostööd ja nende koostööd vallas huviharidust andvate asutustega. Valla lasteaedade lastele on juba varases eas võimaldatud osaleda regulaarselt keraamikaringides noortekeskuse savikojas ning koostöös valla logopeediga pööratakse seal erilist tähelepanu laste peenmotoorika arendamise toetamisele. Kool ja lasteaed teevad õpilastele ja lastele toetava teraapia võimaldamise osas koostööd Pühalepa valla Kultuuri- ja Noortekeskusega (puutöö-, keraamika, kunst), Palade Loodushariduskeskusega (keskkond meie ümber ja mina) ja vallas toimiva Hellamaa Perekeskusega (igapäeva elu tegevused). Palju on panustatud lihtsustatud õppel ja psüühikahäiretega õpilaste toetavale teraapiale, millest suure osa moodustab igasugune nn käeline tegevus, kuid millele antud projekti raames lisandusid veel muusika, rütmika ja mootorika tegevused. Samas on LÕK õpilastel vaja eripedagoogide individuaalõppe ja põhiainete osas osalist õpetavaklassist eraldi. Tähelepanuta ei saa jätta HEV laste ja õpilaste igapäevaasokuste arendamise õpet, mida võimaldame kodundusõppetundide ja pikapäevarühma tegevuste näol ning milleks rekonstrueerisime ja kohandasime „Kaasav kool“ projekti raames vastavad ruumid köögi ning pikapäevarühma töö klassi näol. Seal saavad kõik õpilased tunda ennast võrdväärse ja näidata oma köögiälaseid oskusi, mida pidevalt ühiselt arendatakse. Nimetatud projekt aitas meil veel rekonstrueerida muusika klassi, kus eriline rõhuasetus on rütmipillidel, et erivajadustega laste rütmitaju ja sensorikat tõhusamalt arendada. Selle tegevuse juures ei ole oluline õpilase õppekava ega ka tulemus, vaid protsess ise ning töö sujub armsasti. Hetkel plaanime senisest enam tõhustada koostööd Pühalepa valla Perekeskusega, kus vanema astme õpilased saaksid harjutada erinevaid tegevusi vaiba kudumisest vanurite hoolduseni. See aitaks HEV õpilasel ehk leida väljundit peale meie kooli lõpetamist ning kasvataks samas tema iseseisvust. Uuendusena tegutseb koolis Noortetuba, mille töötajad koordineerivad ning juhendavad mitmeid ringe ja tegevusi, et senisest enam oleksid kaasatud kõik erisustega õpilased – videodiskod, keraamika, animatsioonide valmistamine jt ühistegevused loovad õpilastes ühtekuuluvustunde ning pakuvad ühiseid eduelamusi tõstes laste enesekindlust ning julgust olla minaise.

Iga laps on eriline, tema oskused ja võimed midagi teha, näha või mõista võivad olla kordumatud ja ebataavalised. Igas lapses on midagi, mis teda teistest erinevaks teeb ja see on pigem positiivne. Kui me õpime ise ja õpetame teisi erisustega arvestama ning seda positiivses võtmes märkama, siis suudame toimida ühtse tervikuna – koolipere on terviklikkus nagu pusle, mille iga tükike on teisest erinev, kuid mille olemasolu on vajalik ning tähtis kogu terviku moodustamisel. Koolielu on õpilastele ühine aeg, ühine teekond ning ühine lapsepõlv, mis liidab terveks eluks ning muudab selle eriliseks. Igal lapsel on õigus olla eriline ning kaasatud – olla tükike tervikust!